

Co to jest Nagroda Nobla?

Nagroda Nobla jest prestiżowym wyróżnieniem dla osób, które w znaczącym stopniu przyczyniły się do rozwoju nauki i literatury lub mieli korzystny wpływ na społeczeństwo. Nazwa pochodzi od pomysłodawcy i inicjatora przedsięwzięcia - szwedzkiego chemika Alfreda Nobla, który swoją sławę zawdzięcza głównie dzięki wynalezieniu dynamitu.

Zgodnie z testamentem Alfreda Nobla, aż 90% jego majątku zostało przekazane na "fundusz, z którego procenty każdego roku mają być rozdzielone w formie nagród tym, którzy w roku poprzedzającym przynieśli ludzkości największe korzyści". Szwedzki naukowiec nie wyznaczył wykonawcy swojej ostatniej woli, a nawet nie skonsultował się z instytucjami, które miały wyżej wspomnianą nagrodę wręczać. Efektem trzyletnich negocjacji było powstanie w 1900 roku Fundacji Nobla, która była odpowiedzialna za zarządzanie pieniędzmi powstałymi z majątku fundatora.

Dziedziny i wymiar nagród

Nagrody Nobla są przyznawane corocznie w sześciu poniższych dziedzinach:

- chemii, przez Królewską Szwedzką Akademię Nauk, za „najważniejsze odkrycie lub postępowanie w dziedzinie chemii”,
- fizyki, przez Królewską Szwedzką Akademię Nauk, za „najważniejsze odkrycie lub wynalazek w dziedzinie fizyki”,
- fizjologii lub medycyny, przez Instytut Karolinska, za „najważniejsze odkrycie w dziedzinie fizjologii lub medycyny”,
- literatury, przez Akademię Szwedzką, za „wybitną pracę na rzecz idealistycznych tendencji”,
- Pokojowa Nagroda Nobla, przez Norweski Komitet Noblowski, za „najlepszą pracę na rzecz braterstwa między narodami, likwidacji lub redukcji stałych armii oraz za udział i promocję stowarzyszeń pokojowych”.

Od 1968 Szwedzki Bank Narodowy przyznaje w dziedzinie ekonomii nagrodę imienia Alfreda Nobla:

- Nagroda Banku Szwecji im. Alfreda Nobla w dziedzinie ekonomii.

Laureaci otrzymują dyplom honorowy oraz złoty medal. Oprócz tego przysługuje im gratyfikacja pieniężna (zależna od funduszy Fundacji Nobla), która jest podziękowaniem za trud i ogrom włożonej pracy oraz zapewnieniem środków nad dalszymi badaniami.

Polscy laureaci

Wśród nagrodzonych noblowskim wyróżnieniem nie mogło zabraknąć Polaków. Do tej pory tego zaszczytu doświadczyło sześcioro Polaków:

- Maria Curie-Skłodowska (na razie jest jedyną kobietą, która została nagrodzona Nagrodą Nobla dwukrotnie) - chemia i fizyka,
- Henryk Sienkiewicz - literatura,
- Władysław Reymont - literatura,
- Czesław Miłosz - literatura,
- Lech Wałęsa - Pokojowa Nagroda Nobla,
- Olga Tokarczuk - literatura.

